

En l'any del centenari de mossèn Cinto Verdaguer, és just que es recordi una mataronina, Anna Masdexexart i Comas, que en uns moments difícils del mossèn es prestà a ajudar-lo. Aquest és l'objectiu d'aquestes notes.

ANNA MASDEXEXART I COMAS (1861-1952)

Els primers biògrafs de Jacint Verdaguer ja assenyalaren el nom d'Anna Masdexexart entre les persones a les quals el mossèn va manllevar diners, l'any 1892, destinats, com es creu, a l'adquisició de la finca anomenada dels Penitents, en el terme municipal d'Horta. El préstec d'aquesta senyora fou de 2.500 duros, una quantitat respectable a l'època. També és sabut que les dificultats econòmiques de Verdaguer no li permeteren de fer front al pagament de molts dels deutes contrets i que això li suposaria un veritable calvari fins a la seva mort.

L'any 1953 Esteve Albert va donar la notícia de l'existència d'un *pagaré* signat per Verdaguer el 7 de desembre de 1892, a favor d'una «família mataronina», per un import d'onze mil pessetes, venciment a un any, al qual s'afegiren 300 duros el 31 d'agost de 1893. Albert també donà compte de dues cartes dels anys 1893 i 1894 del propi Verdaguer adreçades a la mateixa família, en una de les quals expressa la seva confiança de poder arranjar aviat allò que en diu «nostre assumpte», que cal entendre com el préstec vençut. En cap cas, però, Albert no revela el nom de quina família es tracta.¹

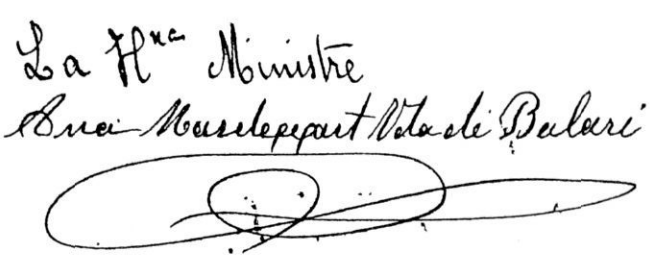
Però l'estudi publicat per Joan Torrent i Fàbregas, l'any 1989, en el qual esmenta els creditors de Verdaguer i les trifulgues del poeta per parar llurs reclamacions, permet de concloure

que la família al·ludida per Albert no era altra que la de la senyora Anna Masdexexart, vídua de Balari, de Mataró. El mateix Torrent remarca que aquesta senyora encapçalava la llista de creditors amb la quantitat més crescuda, i també que ella s'avingué a les gestions que feren alguns d'ells per compensar-se amb la finca dels Penitents,² cosa que, com se sap, el propi Verdaguer va fer al final impossible.

En haver conegut personalment la senyora Annetta –com així era anomenada entre les seves amistats–, em permeto de recordar algunes dades biogràfiques sobre aquesta senyora, i, a més, per deixar ben aclarit el meu testimoni que ha estat citat en un estudi sobre Verdaguer recentment aparegut.³

Anna Masdexexart va néixer a Mataró l'any 1861. Els seus pares eren Joan Masdexexart i Rosselló, revededor, i Anna Comas i Balari, casats a Mataró l'any 1845. Anna Masdexexart va casar-se l'any 1880 amb Josep Mustarós i Escorsa, del comerç, de Mataró. Van viure amb la mare, Anna Comas, vídua, al carrer de Sant Cristòfor, on tenien oberta una botiga de queviures. Precisament, al mateix carrer un oncle seu, Ignasi Masdexexart, també hi posseïa un establiment.⁴ La nova parella va tenir un fill, Josep, que moriria accidentalment l'any 1882, als 16 mesos d'edat.

Signatura de la senyora Anna Masdexexart
en el llibre d'actes del consell de la V.O.T.
de la parròquia de Santa Maria,
any 1941 (MASMM).

A l'any següent, Anna perdria el marit. Però restà vídua per poc temps, perquè va contraure nou matrimoni amb Llorenç Balari i Coll, de 59 anys, cosí germà de la seva mare, comerciant o fabricant nascut a l'Hospitalet, fill de Tomàs Balari i Eulàlia Coll, que havia quedat vidu el juny de 1885 de la mallorquina Carme Torra i Masa. El fet del parentiu de Llorenç i la senyora Anneta –segon amb tercer grau de consanguinitat– els obligà a promoure un expedient de dispensa apostòlica, que acabà amb la preceptiva llicència datada al 21 de desembre del mateix any.⁵ Van casar-se el 6 de gener de 1886. No tingueren descendència.

El 29 de desembre de 1891, residint a Barcelona, Anna Masdexexart va enviudar del seu segon espòs. Un any després concedia el préstec a Verdaguer. Ignoro quan aquesta senyora es traslladaria a viure a Mataró, però sí que l'any 1897 la trobem residint al Carreró, núm. 9, de la nostra ciutat amb la seva mare. Després, es mudaria a la casa del carrer Nou, núm. 36, que acabaria essent de la seva propietat, i on moriria el 1952.

Cal suposar que a la mort de la senyora Anneta, els seus marmessors es trobaren amb les cartes i el *pagaré* subscrit per Verdaguer, que –ja ho he explicat abans–, Esteve Albert donà a conèixer l'any següent; també amb un verset dedicat

a la senyora Anna, que publicà el periòdic *Mataró*,⁶ papers, però, que ara no se sap on paren. Unes altres cartes de Verdaguer adreçades a la senyora Anneta, del 1894 i 1901, han estat publicades a *Fulls*,⁷ en tant que una altra igualment del 1901 roman inèdita.

I ara un petit relat del temps de la Guerra Civil. A causa dels fets del 19 de juliol de 1936, les religioses que hi havia en aquells moments al col·legi del Cor de Maria, per evitar ésser vistes sortint per la Riera, hi hagué qui les ajudà a salvar la paret de separació entre el col·legi i la casa de la senyora Anneta del carrer Nou, des de la qual les distribuïren entre diverses famílies mataronines.

Finalment, he de remarcar que durant aquests mateixos temps de guerra (1938) la senyora Anneta figura entre els germans del Venerable Orde Tercer de Sant Francesc, que es reunien privadament en diferents domicilis per a celebracions religioses. Consta que la senyora Masdexexart tenia fetes unes peces per a un joc d'ornaments litúrgics.⁸

Joaquima Ximenes i Cuní

NOTES

1.- E[STEVE] ALBERT, «Una familia mataronesa ayuda económicamente al poeta», periòdic *Mataró*, núm. 517 (abril de 1953).

2.- JOAN TORRENT I FÀBREGAS, *Mossèn Cinto a la Gleva* (Barcelona 1989), 169-170, 181.

3.- MANUEL LLANAS, LLORENÇ SOLDEVILA, *Verdaguer i el Maresme* (Caldes d'Estrac 2002), 83-84; *El Punt*, 5 març 2003, p. 14.

4.- Ignasi Masdexexart fou avi del doctor Joaquim Masdexexart i Castellà, prevere (1892-1965), eloqüent orador pastoral, molt conegut a la nostra ciutat, rector des de 1948 de la parròquia de Sant Miquel dels Sants de Barcelona.

5.- Arxiu Diocesà de Barcelona, exp. de dispensa apostòlica, núm. 49 de 1885. En el mateix expedient consta

que també demanaren l'exempció de les amonestacions preceptives, al·legant que es volien casar «con la mayor reserva y urgencia posible para que la circunstancia de ser ambos contrayentes viudos no dé lugar a las desagradables manifestaciones callejeras que tanto perjudican a la moral y a la dignidad de los interesados». Amb això es referien als populars esquellots o esquellotada que es feien en els casos de casaments de vidus.

6.- Núm. 517, abril de 1953.

7.- *Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria*, núm. 52 (abril 1995), 2 i núm.74 (octubre 2002), 3.

8.- Museu Arxiu de Santa Maria, arxivadors de la V.O.T. Llibre d'actes, 16 gener 1938.